

İÇ KONTROL NEDİR?

Kontrol, yönetimin önceden belirlenen amaç ve hedeflere ulaşmak için aldığı tedbirler olarak tanımlanabilir.

İç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak;

-Faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini,

-Varlık ve kaynakların korunmasını,

-Muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını,

-Malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini,

sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan **organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi** kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür. (5018 SK Md:55)

İÇ KONTROLÜN AMACI NEDİR?

a) Kamu gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerinin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yönetilmesini,

b) Kamu idarelerinin kanunlara ve diğer düzenlemelere uygun olarak faaliyet göstermesini,

c) Her türlü malî karar ve işlemlerde usulsüzlük ve yolsuzluğun önlenmesini,

d) Karar oluşturmak ve izlemek için düzenli, zamanında ve güvenilir rapor ve bilgi edinilmesini,

e) Varlıkların kötüye kullanılması ve israfını önlemek ve kayıplara karşı korunmasını, Sağlamaktır. (5018 SK Md:56)

KONTROLÜN YAPISI VE İŞLEYİŞİ

Kamu idarelerinin malî yönetim ve kontrol sistemleri;

- Harcama birimleri,
- Muhasebe ve malî hizmetler
- Ön malî kontrol ve
- İç denetimden oluşur. (5018 SK Md:57)

İÇ KONTROL

Hazırlayan
TRABZON ÜNİVERSİTESİ

EYLÜL 2023

İÇ KONTROLDE ROL VE SORUMLULUKLAR

a) **Üst Yönetici:** Sistemin sahibi olan üst yöneticiler, İdarede yeterli ve etkili bir iç kontrol sisteminin kurulmasını sağlamak, işleyişi izlemek ve gerekli tedbirleri alarak geliştirmek üst yöneticinin sorumluluğundadır.

b) **Harcama Yetkilileri:** Birimlerinde etkili bir iç kontrol sistemi;

- Oluşturmak,
- Uygulamasını sağlamak ve izlemek,
- Zayıf yönleri geliştirmekle sorumludur.

c) **Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı:** İç kontrol sisteminin;

- Kurulması çalışmalarını başlatmak,
- Bu amaçla kurum genelinde yürütülen çalışmaları koordine etmek ve
- Teknik destek sağlamakla sorumludur.

d) **Kurum Personeli:** İç kontrol tüm personelin görevinin bir parçası olup, kurumda çalışan herkes iç kontrol sisteminin hayata geçirilmesinde rol oynar.

e) **İç Denetçiler:** İç kontrol sisteminin;

- İşleyişini sürekli olarak incelemek,
- Güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesini sağlamak ve
- Geliştirilmesi için değerlendirme ve tavsiyeler sunmak

f) **Kurum dışındakiler (hizmetten yararlananlar, paydaşlar vb):** Kurumun hedeflerini gerçekleştirmesine katkıda bulunabilecek yararlı bilgiler sağlayabilirler.

g) **Sayıştay:** Kamu idarelerinde iç kontrol sistemlerinin işleyişini değerlendirirler.

h)Merkezi Uyumlaştırma Birimi (Maliye Bakanlığı): İç kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler belirlemek, geliştirmek ve uyumlaştırmak, koordinasyon sağlamak ve idarelere rehberlik hizmeti vermekle sorumludur.

İÇ KONTROL STANDARTLARI NELERDİR?

Kamu İç Kontrol Standartları 5 ana bileşenden oluşur.

1- Kontrol Ortamı

2- Risk Değerlendirmesi

3- Kontrol Faaliyetleri

4- Bilgi ve iletişim

5- İzleme

Bu bileşenlerin tümü için 18 standart, bu standartları sağlamak üzere 79 genel şart belirlenmiş bulunmaktadır.

1-Kontrol Ortamı: Genel olarak kurumun iç kontrol bilinci, değerleri, iş görme biçimi ve prosedürlerini, çalışanların yöneticiler ile ilişkileri gibi hususları içeren kurum kültürünü ifade etmektedir.

2-Risk yönetimi, risklerin tespit edilmesi, değerlendirilmesi, risklere cevap verilmesi, risklerin düzenli olarak gözden geçirme ve raporlanması aşamalarını kapsar.

3-Kontrol faaliyetleri, öngörülen bir riskin etki ve/veya olasılığını azaltmayı ve böylece idarenin amaç ve hedeflerine ulaşma olasılığını artırmayı amaçlayan eylemlerdir.

4-Bilgi ve iletişim, gerekli bilginin ihtiyaç duyan kişi, personel ve yöneticiye belirli bir formatta ve ilgililerin iç kontrol ve diğer sorumluluklarını yerine getirmelerine imkân verecek bir zaman dilimi içinde iletilmesini sağlayacak bilgi, iletişim ve kayıt sistemini kapsar.

5-İzleme; idarenin amaç ve hedeflerine ulaşma konusunda iç kontrol sisteminin beklenen katkıyı sağlayıp sağlamadığının iç kontrol standartlarına uyum çerçevesinde değerlendirilmesi ve sistemin iyileştirmeye açık alanlarına yönelik eylemlerin

belirlenmesidir.

İÇ KONTROL SİSTEMİNİN KURULMASINI VE KURULAN SİSTEMİ OLUMSUZ YÖNDE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

1-Oluşturulan iç kontrol sistemi ne kadar mükemmel olursa olsun yönetime hedeflere ulaşmaya dair mutlak güvence vermeyip sadece makul güvence sağlıyor olması.

2-İç kontrol insanlar tarafından uygulanır. Mali yönetim ve kontrol sistemine yönelik değişim sürecinde uygulayıcıların neden olabileceği muhtemel hatalar.

3-İç kontrol sisteminin oluşturulması çalışmalarında özden çok şekle önem verilmesi.

4- Bilgi, ilgi ve "sahiplik" eksikliğinin bulunması.

5-Kurumların yapısal kısıtlamaları.

6- İç kontrol sisteminin kurulmasına yönelik meslek içi eğitimlerin yetersizliği.

7-Kamu mali yönetim ve kontrol sisteminde yer alan kavramların yeterince algılanmamasından dolayı yapılan uygulama hataları.

İÇ KONTROL SİSTEMİNİN KURUMA GETİRECEĞİ FAYDALAR

1-Stratejik planda yer alan hedeflerin gerçekleştirilmesi

2-Hızlı karar alma imkanı sağlanması,

3-Kaynakların etkili, ekonomik ve verimlilik esaslarına uygun olarak kullanılmasının sağlanması,

4-İdarenin hizmet önceliklendirmesine sistematik yaklaşım getirmesi,

5-Hizmet/vatandaş odaklı kamu yönetim anlayışının yerleşmesi,

6- Mevzuata uygunluğun sağlanması,

7-Verilere dayanan bir yönetim ve karar alma kültürünün oluşması,

8-Güvenilir mali ve mali olmayan raporların üretilmesi,

9-Değer yaratmayan faaliyetlerin veya faaliyetler yürütülmesinde uygulanan ve fayda yaratmayan iş veya işlemlerin belirlenmesi ve ayıklanması,

10-Hizmet/süreç iyileştirme imkanlarının

saptanması,

11-Sorumlulukların açıkça belirlenmesi,

12-Kurumsal yönetim ilkelerine yaklaşma,

13-Risk yönetim ve iç denetim için uygun zemin oluşturulması,

YETERLİ VE ETKİLİ BİR İÇ KONTROL SİSTEMİNİN OLUŞTURULABİLMESİ İÇİN;

a) Mesleki değerlere ve dürüst yönetim anlayışına sahip olunması,

b) Malî yetki ve sorumlulukların bilgili ve yeterli yöneticilerle personele verilmesi,

c)Belirlenmiş standartlara uyulmasının sağlanması,

d) Mevzuata aykırı faaliyetlerin önlenmesi,

e) Kapsamlı bir yönetim anlayışı ile uygun bir çalışma ortamının ve saydamlığın sağlanması,

İÇ KONTROLÜN TEMEL İLKELERİ

a) İç kontrol, yönetim sorumluluğu çerçevesinde sürekli ve sistematik bir şekilde yürütülür.

b) İç kontrol bir yönetim aracıdır.

c) İç kontrol risk esasına dayalıdır. Kontrol faaliyetleri gerekli yer ve zamanda ve gerektiği kadar yapılmalıdır.

d) İç kontrol idarenin bütün görevlilerini kapsar.

e) İç kontrol mali alanla sınırlı olmayıp, mali ve mali olmayan kontroller bütünüdür.

f) İç kontrol sistemi her yıl değerlendirmeye tabi tutulur.

g) İç kontrol düzenleme ve uygulamalarında iyi mali yönetim ilkeleri esas alınır.

ÖN MALİ KONTROL

İdarelerin gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerine ilişkin mali karar ve işlemlerinin; idarenin bütçesi, bütçe tertibi, kullanılabilir ödenek tutarı, harcama programı, finansman programı, merkezi yönetim bütçe kanunu ve diğer mali mevzuat hükümlerine uygunluğu yönlerinden yapılan kontrollerdir.